

Motion till riksdagen 2020/21:3633

av **Hans Rothenberg (M)**

Möjlighet att betala skadestånd retroaktivt även efter att preskriptionstiden förfallit

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i fall då felaktiga anklagelser riktats mot enskilda, med avgörande påverkan på dessas liv, som regel ska ges ökade möjligheter att utbetala ersättning även efter att preskriptionstiden förfallit, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Preskriptionstid kan i många fall ha sina fördelar. När det gäller felaktig hantering av rättsmyndigheter, vilka inneburit livsavgörande konsekvenser för de anklagade och sedermera friade personerna, finns dock problem.

Detta exemplifieras tydligast i det fall där två bröder anklagats för att i mycket unga år ha haft ihjäl en fyraåring. Upp till vuxen ålder har de fått leva med anklagelsen för detta brott vilket påverkade hela deras uppväxt. Tjugo år senare när pojkarna blivit vuxna, framkommer nya uppgifter kring fallet som leder till att pojkarna frias helt från anklagelserna varvid de yrkar på skadestånd från staten.

Efter prövning meddelar Justitiekanslern att det inte blir något skadestånd för de båda bröderna med hänvisning till preskription då de omständigheter som enligt sökanden utgör skadeståndsgrundande konventionsöverträdelser i det aktuella fallet låg mer än tio år tillbaka i tiden. Detta trots att de nya uppgifterna framkommit som ledde till att de båda bröderna som anklagats för brottet friades.

Om ett friande från anklagelser, som påverkat människors liv och uppväxt under två decennier, framkommer är det inte mer än rimligt att detta friande också leder till konsekvenser för såväl den anklagande (vilket i detta och liknande fall handlar om staten) som för den anklagade parten. Även om Justitiekanslern i denna sorts fall kommer fram till skadestånd på formella grunder såsom preskription eller liknande, har dock regeringen möjlighet att besluta om ersättning ”ex gratia”, det vill säga av nåd.

Vägen till en sådan överprövning är dock inte alltid enkel och med högst osäkert utfall för den berörda parten.

Preskriptionstid kan i många fall ha sina fördelar. När det gäller felaktig hantering av rättsmyndigheter, vilka inneburit livsavgörande konsekvenser för de anklagade och sedermera friade personerna, bör dock möjligheten att utbetala ersättning även efter att preskription förfallit öka.

Hans Rothenberg (M)